

УДК 657:331.102.24

*О. І. Кремень, канд. екон. наук, О. І. Чоботар,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

БУХГАЛТЕРСЬКА ПРОФЕСІЯ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА, ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА

У статті досліджено процес становлення бухгалтерської професії, її особливості та кваліфікаційні вимоги до облікових працівників, переваги бухгалтерської роботи. Авторами проаналізовано існуючі підходи до визначення вимог до професійного бухгалтера та формалізовано внесок фахівців з бухгалтерського обліку у розвиток підприємства, держави та суспільства.

Ключові слова: професія бухгалтера, бухгалтер.

Постановка проблеми. Професія бухгалтера – одна з найдавніших і найпоширеніших серед економічних професій. Розвиток цієї професії нараховує вже кілька століть. Основи бухгалтерського обліку винайшов італійський чернець Фра Бартоломео де Пачолі. У царській Росії посада бухгалтера була офіційно заснована Петром I на початку XVIII ст.

Не потребує доведення той факт, що без бухгалтера не зможе нормально функціонувати і розвиватися жодне підприємство. Відтак кожна поважна установа потребує висококваліфікованого фахівця, справжнього професійного бухгалтера. Такий працівник повинен мати відповідні якості, вміння, щоб відмінно виконувати свої обов'язки та вміло застосовувати свої знання.

Аналіз останніх публікацій. Проблема формування та розвитку професії бухгалтера займає одне з ключових місць серед досліджень у наукових колах, якій приділяли і продовжують приділяти все більше уваги як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема О. Бакаєв, І. Білоусова, М. Білуха, П. Безруких, Ф. Бутинець, М. Вебер, С. Голов, С. Дж. Грей, В. Жук, В. Івашкевич, Г. Кірейцев, А. Міхалкевич, О. Петрук, С. Прилипко, Я. Соколов, Л. Чижевська та ін.

Не вирішені раніше частини проблеми. Незважаючи на різноплановість та глибину проведених досліджень, недостатньо вирішеною залишається проблема систематизації якостей професійного бухгалтера та внеску фахівців із бухгалтерського обліку у розвиток підприємства, держави та суспільства.

Метою статті є систематизація особливостей бухгалтерської роботи та обґрунтування внеску фахівців із бухгалтерського обліку в розвиток підприємства, держави та суспільства.

Виклад основного матеріалу. Слово “бухгалтер” виникло у середньовічні часи і в перекладі з німецької воно означає “книгознавець”,

тому що раніше надходження і витрати товарно-матеріальних цінностей та грошових коштів записували в спеціальну книгу. У 1494 р. італійський математик Лука Пачолі опублікував книгу “Трактат про рахунки і записи” – першу книгу з бухгалтерського обліку, в якій він розтлумачував купцям сенс найпростіших бухгалтерських операцій – дебету, кредиту та балансу. Сьогодні таких операцій набагато більше, а професія бухгалтера набула надзвичайної суспільної значущості [3].

Окрім італійського математика та одного із основоположників сучасних принципів бухгалтерії Фра Лука Бартоломео де Пачолі, відомими бухгалтерами були Бенедетто Котрульї, Олександр Михайлович Галаган та Федір Венедиктович Єзерський [1]. Бенедетто Котрульї – це італійський купець XV ст. і неаполітанський дипломат, автор книги “Про торгівлю і досконалого купця”, яка побачила світ у 1458 році. Бенедетто Котрульї є одним із творців італійської бухгалтерії. У його працях вперше йдеться про бухгалтерський облік як про науку. Бенедетто Котрульї поклав початок розгляду бухгалтерського обліку як знаряддя управління окремим підприємством, з одного боку, і як універсальної методологічної науки – з іншого. Олександр Михайлович Галаган є представником бухгалтерської справи радянських часів. Він вважав, що облік починається зі спостереження тих цінностей, з якими одиничне господарство вступає в економічну діяльність. Федір Венедиктович Єзерський – російський економіст, теоретик і практик бухгалтерської справи, який запропонував оригінальну власну форму бухгалтерської звітності. Ця людина у свій час стала засновником наймасовіших бухгалтерських курсів в Росії.

Значення бухгалтерської професії для підприємства ще наприкінці XIX століття сформулював І. Ф. Шерр: він вважав, що бухгалтерський облік – непогрішний суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства [6].

У системі якостей особистості, що забезпечують успішність виконання нею професійних обов’язків бухгалтера, нами було виокремлено особисті риси та здібності і схильності (рис. 1).

Насамперед бухгалтер повинен бути відповідальним, мати аналітичний склад розуму, математичні здібності, бути посидючим і скрупульозним, мати схильність до роботи з числами. Також бухгалтер повинен володіти гарною пам’яттю, акуратністю, добре володіти ПК, а також у сучасних умовах бути добре знайомим з автоматизованими системами бухгалтерського обліку.

Окрім того, особі, що хоче працювати бухгалтером, необхідні висока концентрація уваги і вміння зберігати таємниці, оскільки часто бухгалтер володіє інформацією, що має статус конфіденційної або комерційної таємниці.

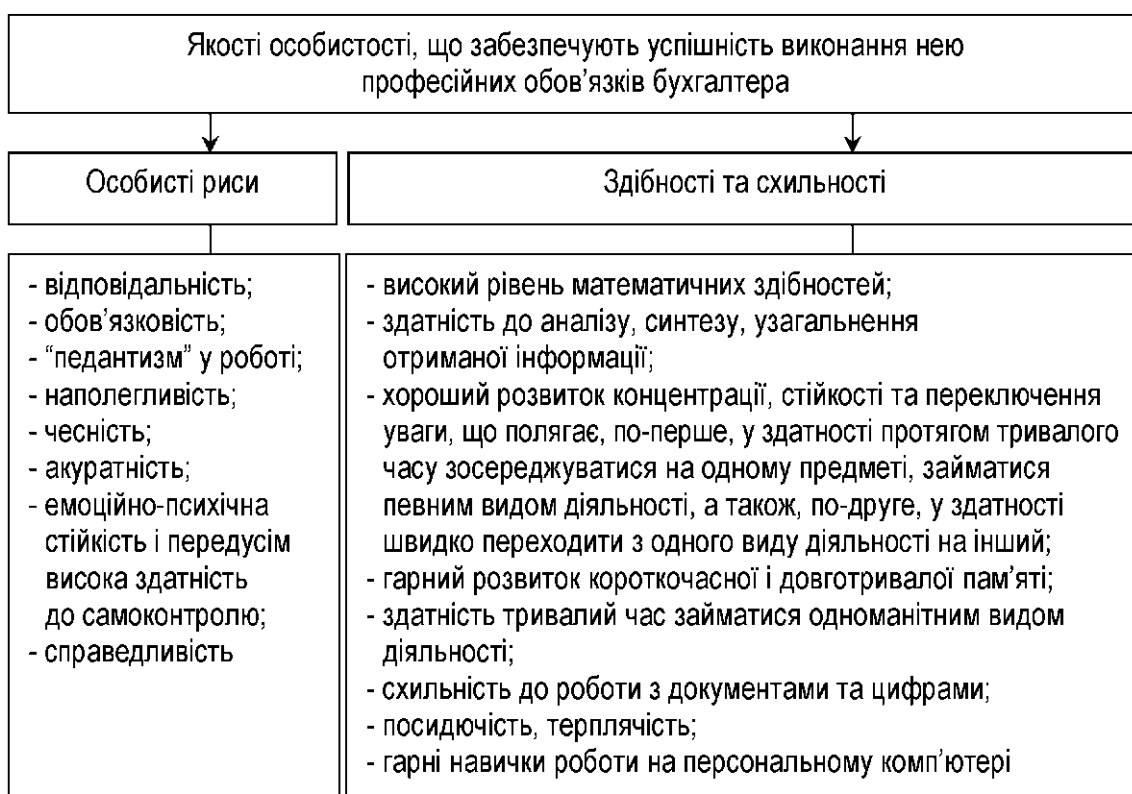

Рис. 1. Якості особистості, необхідні для успішної професійної реалізації у бухгалтерській діяльності

Джерело: складено авторами на основі [12].

Водночас, враховуючи ускладнення господарської діяльності економічних суб'єктів і виникнення нових її форм, слід зазначити, що для того, щоб бути хорошим бухгалтером, самих лише якостей замало, потрібно мати і відповідні знання. Зокрема бухгалтер повинен знати:

- законодавчі акти, постанови, розпорядження, накази, керівні, методичні та нормативні матеріали з організації бухгалтерського обліку та складання звітності;
- форми і методи бухгалтерського обліку на підприємстві;
- план і кореспонденцію рахунків;
- організацію документообігу по ділянках бухгалтерського обліку;
- порядок документального оформлення і відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій;
- методи економічного аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- правила експлуатації електронно-обчислювальної техніки;
- економіку, організацію праці та управління;
- ринкові методи господарювання;
- законодавство про працю, правила і норми охорони праці.

Не існує загальних правил, як саме повинен діяти бухгалтер у кожній окремій ситуації: його дії та прийняте рішення будуть залежати від рівня його знань законодавства, вміння застосовувати його до конкретної господарської операції, своєчасно й правильно оформлювати конкретну господарську операцію документами, відображати в облікових регістрах.

Кваліфікований бухгалтер розбирається у всіх питаннях обліку та податкової політики.

Отже, високопрофесійний бухгалтер для організацій – це безцінний і шанований працівник на підприємстві.

Ще в 1925 році Рада народних комісарів СРСР своєю Постановою від 18 серпня 1925 р. затвердила “Положення про інститут державних бухгалтерів-експертів”, в якому чітко було визначено головні завдання бухгалтера:

- перевірка річних і ліквідаційних балансів закладів і підприємств з публічною звітністю;
- видача висновків з усіх питань рахівництва та звітності на вимогу комісій чи інших контрольно-перевірочних органів закладів і підприємств;
- видача висновків і консультацій з питань обліку за особливими завданнями центральних і місцевих органів народних комісаріатів робітників і селян СРСР і союзних республік;
- проведення експертиз на вимогу судових та адміністративних органів;
- виконання робіт з постановки та ведення обліку, звітності і річних звітів, а також виконання рахункових експертиз, видача висновків та виконання інших облікових робіт за погодженням із закладами та підприємствами тощо [10].

Зарубіжні дослідники М. Р. Метьюс та М. Х. Перера виділили ряд особливостей, якими характеризується бухгалтерська професія:

- 1) професія припускає дотримання певних правил і стандартів, які відносяться не тільки до професійних знань, вмінь і навиків, але й того, як практики забезпечують свою відповідність цим нормам;
- 2) компетентність повинна поєднуватися з професійною чесністю;
- 3) діяльність професіонала, що протікає у взаєминах з людьми, покладає на нього особливі обов'язки;
- 4) професія не ставить собі за мету отримання прибутку. У цьому контексті має значення рівень обслуговування та якість виконуваної роботи;

- 5) чим більше праця є професійною, тим більша відповідальність покладається на працівника;
- 6) із соціальної точки зору професія являє собою організовану групу, яка сформована в постійній взаємодії з суспільством; виконує соціально значущі функції за допомогою системи формальних і неформальних відносин; створює свою субкультуру як передумову успіху в кар'єрі [7].

Інші зарубіжні автори наводять наступний перелік ознак професії: спеціальні знання, що забезпечуються визнаними навчальними центрами; специфічні кваліфікаційні вимоги, що регулюють поетапне навчання професіонала; етичні норми поведінки; відповідність суспільним інтересам; наявність органу, що регулює все перераховане вище [2].

Для бухгалтерської професії, як і для будь-якої іншої, існують свої вимоги, що відповідають певним посадам. У систематизованому вигляді кваліфікаційні вимоги до різних бухгалтерських посад наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Кваліфікаційні вимоги до облікових працівників

№ пор.	Посада	Кваліфікаційні вимоги
1	Головний бухгалтер, начальник (завідувач) відділу (управління) бухгалтерського обліку	Повна вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст); післядипломна освіта в галузі управління; стаж бухгалтерської роботи за професіями керівників нижчого рівня: для магістра – не менше 2 років, спеціаліста – не менше 3 років
2	Завідувач сектору у відділі (управлінні) бухгалтерського обліку	Повна вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст); стаж бухгалтерської роботи для магістра – не менше 2 років, для спеціаліста – не менше 3
3	Провідний бухгалтер (з дипломом спеціаліста)	Повна вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст) та підвищення кваліфікації; стаж роботи за професією бухгалтера 1 категорії не менш як 2 роки
4	Бухгалтер I категорії (з дипломом спеціаліста)	Повна або базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст або бакалавр) та підвищення кваліфікації; для магістра – без вимог до стажу роботи, для спеціаліста – стаж роботи за професією бухгалтера II категорії не менше як 2 роки, для бакалавра – не менше як три роки

Продовж. табл. 1

№ пор.	Посада	Кваліфікаційні вимоги
5	Бухгалтер II категорії (з дипломом спеціаліста)	Повна або базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (спеціаліст або бакалавр) та підвищення кваліфікації; для спеціаліста – без вимог до стажу роботи, для бакалавра – стаж роботи за професією бухгалтера не менше 2 років
6	Бухгалтер з дипломом спеціаліста	Повна або базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (спеціаліст або бакалавр), без вимог до стажу роботи
7	Бухгалтер I категорії	Базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (бакалавр, молодший спеціаліст) та підвищення кваліфікації; стаж роботи за професією бухгалтера II категорії не менше як 1 рік
8	Бухгалтер II категорії	Базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (бакалавр, молодший спеціаліст) та підвищення кваліфікації; стаж роботи за професією бухгалтера не менше як 1 рік
9	Бухгалтер	Базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (молодший спеціаліст) без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійно-технічна освіта і стаж роботи за професіями технічного службовця в галузях фінансової діяльності, роботи з базами даних, статистики, бухгалтерського обліку не менше як 1 рік
10	Старший касир	Базова вища освіта відповідного напрямку підготовки (молодший спеціаліст) без вимог до стажу роботи або повна загальна середня освіта та професійно-технічна освіта, підвищення кваліфікації і стаж роботи за професією касира не менше як 1 рік
11	Касир	Повна загальна середня освіта; професійно-технічна освіта або професійне навчання на виробництві без вимог до стажу роботи

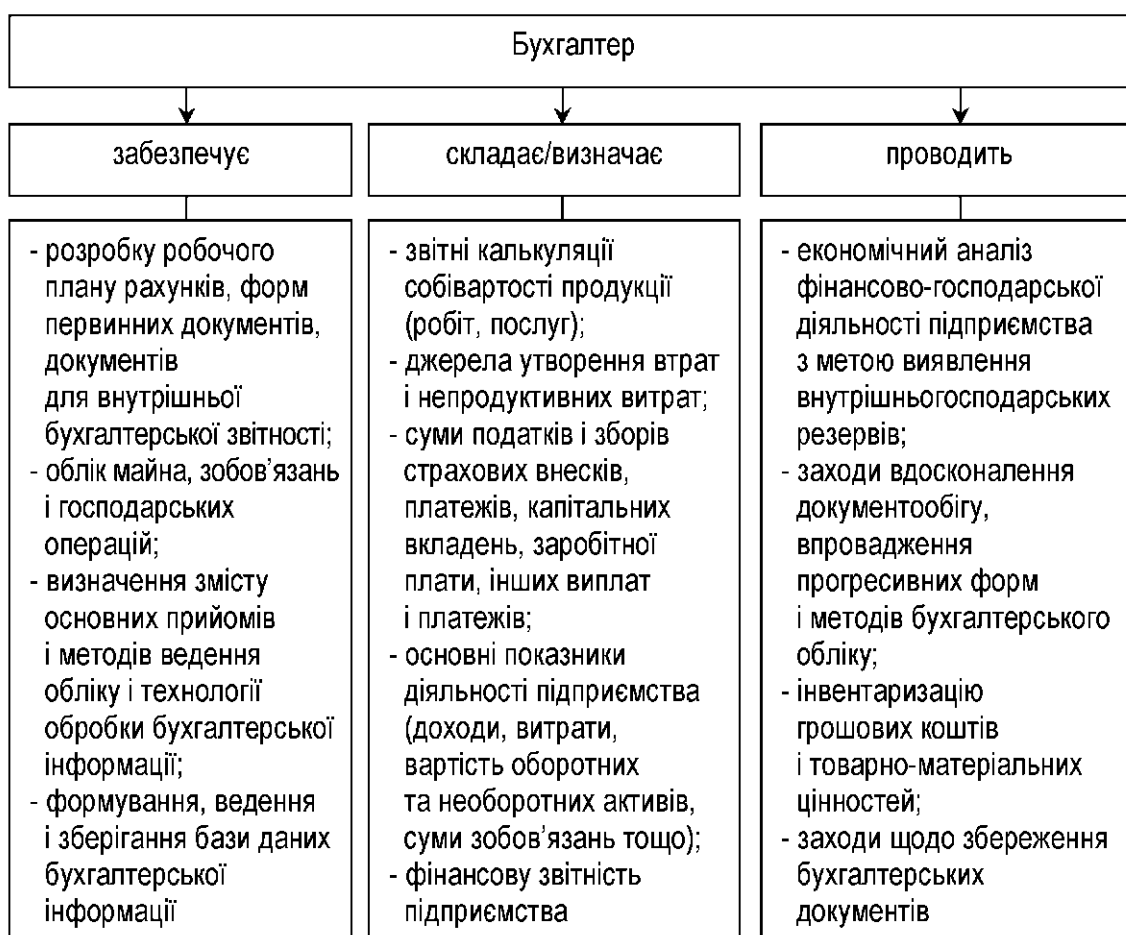
Джерело: [5].

У ситуації, коли керівник пропонує особі зайняти певну посаду, він насамперед звертає увагу на її кваліфікацію. При цьому особи, які не мають професійної освіти або стажу роботи, що встановлені кваліфікаційними вимогами, але мають достатній практичний досвід бухгалтерської діяльності та якісно і в повному обсязі виконують доручені роботи, у виняткових випадках можуть бути зараховані на відповідні посади.

Бухгалтер має бути обізнаний в усіх справах підприємства та особливостях діяльності. Основні аспекти професійної діяльності бухгалтера підприємства нами були систематизовано за напрямками: “забезпечує”, “визначає” та “проводить” (рис. 2).

Слід звернути увагу, що всі підрахунки бухгалтера корисні не тільки для контролюючих органів і передусім податкової інспекції: вони становлять великий інтерес для керівництва компанії.

Завдяки підрахункам бухгалтера менеджмент компанії може бачити повну картину витрат і доходів, і у зв’язку з цим може регулювати і змінювати діяльність компанії, а також планувати подальший її розвиток.

Джерело: розроблено авторами.

Рис. 2. Основні напрями бухгалтерської роботи

Висока відповідальність бухгалтера зумовлена тим, що він відповідає за будь-яку помилку в розрахунках. З одного боку, робота бухгалтерії суворо контролюється роботодавцем, з іншого – нормативно-правовими актами, передусім з питань оподаткування діяльності суб’єктів

господарювання, які часто суперечать один одному. Тому бухгалтеру вкрай необхідно розбиратися в перипетіях та тонкощах законодавства та вміти грамотно, обґрунтовано і відповідально спілкуватися із представниками державних органів, зокрема контролюючих.

Л. Чижевська стверджує, що професія бухгалтера увійшла до ключових, найнеобхідніших для розвитку країни, чий внесок та досягнення привертають увагу громадськості. На думку автора, ця професія залишається привабливою для молоді, але стає дедалі складнішою для опанування [15].

У сучасних умовах свої професійні знання бухгалтер може застосувати в таких сферах:

- банківська діяльність;
- інші установи фінансового посередництва (страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, лізингові компанії, фінансові компанії тощо);
- бюджетні установи;
- державні контролюючі органи;
- суб'єкти господарювання малого і великого бізнесу [12].

Найбільш завзяті представники професії, постійно підвищуючи свою кваліфікацію, рано чи пізно стають аудиторами, фінансовими директорами, директорами з економіки та фінансів або відкривають власний бізнес – аудиторську або консалтингову фірму.

Незважаючи на складність і важливість бухгалтерської роботи, багато фахівців у галузі бухгалтерського обліку сходяться на думці, що їхня професія не потребує якихось надприродних здібностей: головне, щоб подобалася ця робота. Але як може не подобатися ця професія, якщо в роботі бухгалтерів-практиків є безліч плюсів:

- розвиток логічного мислення – це передусім стосується формуванням проводок: у бухгалтерській роботі вміння правильно все “пов’язати” дуже високо цінується;
- напрацювання професійних навичок – те, що спочатку робилося із складностями і труднощами, після кількох спроб займає зовсім небагато часу, за рахунок чого бухгалтер має переважно нормований робочий день;
- наявність постійного потоку нової інформації – враховуючи, що всі господарські операції фірми “проходять” через руки бухгалтера, людина, схильна до аналізу, може оцінити ефективність управлінських рішень керівництва і сформулювати комплексне уявлення про стан справ суб'єкта господарювання;
- попередня перевага бухгалтерської роботи визначає наявність наступної – сучасне життя вимагає від бухгалтера гнучкості та постійного підвищення кваліфікації – на цій посаді доводиться постійно

вчитися, оскільки змінюється законодавство, з'являються нові інструменти, програми та технології;

- стабільність – з одного боку, приблизний обсяг бухгалтерської роботи заздалегідь відомий і піддається плануванню, з іншого – попит на спеціалістів з бухгалтерського обліку завжди залишається високим. У цьому контексті слід зазначити, що навіть у 40–50 років бухгалтеру не загрожує відмова на новій вакансії: досвід бухгалтера завжди працює на нього;
- спілкування – бухгалтеру доводиться мати справу з безліччю людей, при цьому виробляється впевненість у собі, вміння говорити “ні”, наполягати на своєму і знаходити підхід до різних співрозмовників;
- влада – бухгалтер має право вимагати звіт навіть у керівництва фірми, при тому, що співробітники підприємства будуть зацікавлені в добрих відносинах з бухгалтером – від нього багато залежить, наприклад, чи вчасно сплачені рахунки, видана зарплата і т.д.;
- підвищення і розвиток самодисципліни – у бухгалтерії важлива будь-яка дрібниця, будь-яка деталь: гарний бухгалтер робить все ретельно і на совість, адже в цій роботі все має сходитися, як-то кажуть, “копійка в копійку”. Приймавши цю установку як даність, особа, яка обрала для себе бухгалтерську професію, починає більш ретельно планувати і контролювати навіть особистий бюджет;
- можливість працювати на себе – бухгалтер може мати додатковий заробіток, наприклад, допомагати з веденням бухгалтерії дрібним підприємцям: зараз багато невеликих компаній віддають ведення бухгалтерії “на сторону”. Окрім того, бухгалтер можете вести одну або декілька фірм. При цьому людина сама може розпоряджатися своїм часом, при тому, що вона отримує більший дохід [9].

Незважаючи на численні дослідження професійної діяльності бухгалтерів, науковцями так і не сформульовано однозначного загальноприйнятого визначення терміна “професійний бухгалтер”. Відсутнє і чітке розуміння статусу професійного бухгалтера у вітчизняному законодавстві [2].

У діючій редакції Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV відсутнє визначення професійного бухгалтера [11].

У проекті концепції національної системи підвищення кваліфікації професійних бухгалтерів в Україні професійний бухгалтер розглядається як особа, яка має вищу спеціальну економічну освіту, не менше ніж один рік практичного досвіду роботи на посаді бухгалтера або викладача (науковця) з обліку та аудиту та є членом однієї із професійних громадських організацій бухгалтерів України.

Народним депутатом І. А. Білоусовою було запропоновано визначення професійного бухгалтера як бухгалтера, який підтвердив свою кваліфікаційну придатність на заняття бухгалтерською діяльністю на території України та є членом громадської організації, яка відповідає вимогам Міжнародної федерації бухгалтерів. Проте дана пропозиція не була затверджена.

У міжнародних стандартах освіти наводиться визначення професійного бухгалтера: професійний бухгалтер – особа, яка є членом організації – члена Міжнародної організації бухгалтерів [2].

У Кодексі етики члена Інституту професійних бухгалтерів Російської Федерації наведене таке визначення професійного бухгалтера: особа, яка отримала атестат професійного бухгалтера Інституту професійних бухгалтерів Росії за спеціальністю “головний бухгалтер”, “бухгалтер-експерт (консультант)”, “фінансовий директор”, “фінансовий менеджер”, “фінансовий експерт (консультант)” і яка є членом Інституту професійних бухгалтерів Росії (Територіального інституту професійних бухгалтерів) [4].

Дещо ширше розглядає поняття професійного бухгалтера вітчизняна та зарубіжна наука. Зокрема А. С. Фонарьов виділяє чотири стадії процесу становлення професії бухгалтера:

- 1) виникнення професійних намірів і вступ до професійного навчального закладу;
- 2) професійне навчання, спрямоване на репродуктивне засвоєння професійних знань, навиків і вмінь;
- 3) процес входження у професію;
- 4) повна реалізація особистості в самостійній професійній праці [2].

С. М. Дячук запропонувала своє пояснення даної категорії. На думку автора, професійний бухгалтер – особа (суб’єкт професійної бухгалтерської діяльності), яка отримала право надавати професійні послуги клієнтові завдяки наявності сертифіката міжнародного зразка (за кваліфікаційною програмою, визнаною в усьому світі) і яка є членом однієї із професійних громадських організацій бухгалтерів.

Міжнародна асоціація бухгалтерів виділяє окремий статус “професійний бухгалтер”, який включає професії головного бухгалтера, аудитора, фінансового директора та податкового консультанта.

Найбільш повне визначення професійного бухгалтера, на нашу думку, було сформульоване професором Ф. Ф. Бутинцем, який зазначає, що сучасний бухгалтер – це:

- насамперед менеджер, який здійснює керівництво колективом. Отже, він повинен бути аналітиком, оскільки прийняття рішень здійснюється на основі системного аналізу ситуацій;

- висококваліфікований спеціаліст у питаннях правового, податкового та іншого законодавства. Він повинен чітко орієнтуватися в бізнес-середовищі та швидко реагувати на зміни в ньому;
- фінансист, який вмiє грамотно розпоряджатися грошовими коштами підприємства [8].

За даними американського видання “Forbes”, яке опублікувало список найкращих професій у США в 2010 році, професія бухгалтера потрапила в десятку краших для розвитку кар’єри (табл. 2). Фахівцями видання було проаналізовано близько 200 професій, і серед них бухгалтерська професія посiдає дев’яте місце, що свiдчить про те, що ця професія є надзвичайно актуальною та важливою на ринку праці.

Таблиця 2

Рейтинг найкращих професій у США в 2010 році

Позиція у рейтингу	Посада	Робота	Середній річний дохід, дол. США
1	Актуарій	За допомогою своїх аналітичних здібностей прогнозує ймовірність нещасних випадків, хвороб і смертей, втрати майна від крадіжки і стихійних лих	85 229
2	Інженер-програміст	Проводить дослідження, проектує, розробляє і підтримує програмні системи, розробляє устаткування для медичних, наукових і промислових цілей	85 139
3	Аналітик комп’ютерних систем	Планує та розробляє комп’ютерні системи для бізнесу і наукових установ	76 162
4	Біолог	Досліджує взаємовідносини рослин і тварин у їхньому середовищі	71 279
5	Історик	Аналізує і реєструє записи певних епох або згідно з конкретними галузями знань	62 226
6	Математик	Застосовує на практиці математичні теорії та формули, вирішує проблеми у сфері бізнесу, освіти або промислового контексті	95 161
7	Помічник адвоката	Готує для адвокатів правові документи, збирає свідчення; досліджує та аналізує правові питання	46 152
8	Статистик	Зводить дані в таблиці, аналізує та інтерпретує числові результати експериментів і досліджень	73 193
9	Бухгалтер	Готує і аналізує фінансові звіти. Допомагає керівникам у сфері бізнесу	59 176

Джерело: [14].

До рейтингу заробітних плат, який було складено компанією “Head Hunter” на основі дослідження ринку праці України за 2010 рік (табл. 3), потрапило дві професії, що мають відношення до бухгалтерської діяльності, – головний бухгалтер, який на 7-му місці у рейтингу із середньою заробітною платою 9 000 грн., та аудитор – 10-те місце із доходом на рівні 5 500 грн. Слід зазначити, що всі дані в таблиці зібрані компанією “HeadHunter” з відкритих джерел. Водночас відомо, що в Україні лише 20 % компаній публікують інформацію про пропонувані зарплати для претендентів, що впливає на підсумкові дані. Для порівняння зазначимо, що у Великій Британії цей показник становить 90 %, а в Росії – 60 %.

Таблиця 3

Рейтинг заробітних плат популярних професій у 2010 р.

№ пор.	Професія	Середня заробітна плата, пропонувана роботодавцями, грн.
1	Фінансовий директор	35 000
2	Генеральний директор	27 000
3	Директор з маркетингу	20 000
4	Директор з продажу	20 000
5	Директор ресторану	17 500
6	Комерційний директор	13 000
7	Головний бухгалтер	9 000
8	Маркетолог	8 000
9	Юрист	7 000
10	Аудитор	5 500

Джерело: [13].

Як наслідок, бухгалтерська професія виховує справжніх багатогранних фахівців, які мають міцну інтелектуальну, теоретичну та практичну базу, а відповідно, мають реальну, обґрунтовану перспективу кар’єрного зростання.

На нашу думку, внесок бухгалтерської професії у розвиток як підприємства, так і суспільства та держави, в кінцевому підсумку зводиться до правильного і повного відображення господарських операцій економічних суб’єктів (рис. 3). На рівні підприємства це проявляється у формуванні повної і достовірної інформаційної бази даних і відомостей, що використовуються цілим рядом підрозділів підприємства –

фінансовим відділом, маркетинговим управлінням, службою зовнішньоекономічної діяльності тощо, у процесі досягнення цілей і завдань підприємства. На рівні держави та суспільства в цілому значення бухгалтерської професії обумовлено тим, що від правильності відображення господарських операцій кожного конкретного економічного суб'єкта залежить правильність і точність визначення макроекономічних показників, на основі яких формується державна політика за різними напрямками. На даних бухгалтерського обліку ґрунтується передусім статистика національних рахунків, а відтак і визначення таких показників, як валовий внутрішній продукт, проміжне споживання, валове нагромадження основного капіталу, валовий національний дохід та ін.

Внесок бухгалтерської професії	
У розвиток підприємства	У розвиток держави та суспільства
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення керівників, кредиторів, інвесторів, аудиторів та інших користувачів бухгалтерської звітності порівнянною і достовірною бухгалтерською інформацією; - формування інформаційної бази для проведення фінансового аналізу, стратегічного і тактичного фінансового управління, реалізації маркетингової політики, політики управління персоналом, політики управління ризиками 	<ul style="list-style-type: none"> - дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності є основою статистичного спостереження за ситуацією в економіці країни та її регіонів

Рис. 3. Внесок фахівців з бухгалтерського обліку у розвиток підприємства, держави та суспільства

Джерело: розроблено авторами.

Висновки. Діяльність фахівців з бухгалтерського обліку має велике суспільне значення: державні органи, керівництво підприємств, установ, організацій, а також окремі особи як наймані працівники, одержувачі соціальних пільг та допомог тощо покладаються на професіоналізм фахівців з бухгалтерського обліку. Високе суспільне значення бухгалтерської професії сприяє тому, що завжди буде попит на таких фахівців.

Список літератури

1. Бухгалтер – Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki>. – 01.01.2011. – Загл. с экрана.
2. Дячук С. М. Теоретичні засади розвитку професії бухгалтера / С. М. Дячук // Облік і фінанси АПК. – 2010. – № 4. – С. 103–109.

3. Эволюция профессии “бухгалтер” // Профориентация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://prof.osvita.org.ua/ru/guide/history/6.html>. – 01.01.2011. – Загл. с экрана.
4. Епифанов О. В. Подготовка и аттестация профессионального бухгалтера / О. В. Епифанов. – М. : Экономика, 2006. – 198 с.
5. Класифікатор професій України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://jobnatali.com/prof_codes.php. – 01.01.2011. – Загол. з екрана.
6. Марущак О. Я. Професія бухгалтера – синтез знань, необхідних для успішного кар’єрного старту / О. Я. Марущак // Тези доповідей Другої студентської наукової конференції “Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України”. – Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2009. – 196 с. – С. 112–113.
7. Метьюс М. Р. Теория бухгалтерского учета / М. Р. Метьюс, М. Х. Б. Перера ; пер. с англ. Э. И. Гогия, Я. В. Молотюк, И. А. Смирновой. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 663 с.
8. Моя професія бухгалтер, фінансист : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця, І. А. Панченко. – Житомир : ЖТДУ, 2005. – 156 с.
9. Перевозник А. Чем привлекательна профессия бухгалтера? [Электронный ресурс] / Анна Перевозник. – Режим доступа : <http://www.work.ua/articles/subject/327/>. – 01.01.2011. – Загл. с экрана.
10. Попадюха Н. Посилення статусу облікових підрозділів через запровадження інституту державних бухгалтерів / Н. Попадюха // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. – № 5. – С. 116–124.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.99 № 996–XIV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>. – 01.01.2011. – Загол. з екрана.
12. Профессия бухгалтер [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vyborprofessia.narod.ru/buhgalter.htm>. – 01.01.2011. – Загл. с экрана.
13. Рейтинги востребованных профессий и заработных плат в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://donbass.ua/news/jobs-and-education/2010/07/13/reitingi-vostrebovannyh-professii-i-zarabotnyh-plat-v-ukraine.html> – 13.07.2010. – Загл. с экрана.
14. Рейтинги лучших профессий 2010 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru/article/reiting-luchshikh-professii-2010-goda>. – 21.01.2010. – Загл. с экрана.
15. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : монографія / Л. В. Чижевська. – Житомир : ЖТДУ, 2007. – 528 с.

Отримано 25.04.2012

Summary

This article explores the Islamic banks in different stages of their development, the peculiarities of the functioning of banking systems in different Islamic countries, the differences between the activities of Islamic and European banks. The features of the entrance of Islamic banks in the financial markets of Western European countries, barriers and prospects for the entrance and activities of Islamic banks in Russia and Ukraine are characterized.